Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

17. prosince 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Evropský zatýkací rozkaz – Článek 4a odst. 1 – Postupy předávání mezi členskými státy – Podmínky výkonu – Důvody, pro které je možné odmítnout výkon – Výjimky – Povinný výkon – Trest uložený v nepřítomnosti – Útěk obviněné osoby – Směrnice (EU) 2016/343 – Články 8 a 9 – Právo být přítomen při řízení před soudem – Požadavky v případě odsouzení v nepřítomnosti – Ověření při předání odsouzeného“

Ve věci C-416/20 PPU,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vrchní zemský soud v Hamburku, Německo) ze dne 4. září 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 7. září 2020, v řízení týkajícím se výkonu evropských zatýkacích rozkazů vydaných na

TR

za přítomnosti:

Generalstaatsanwaltschaft Hamburg,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení M. Vilaras, předseda senátu, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (zpravodaj) a K. Jürimäe, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: M. Krausenböck, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. listopadu 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Generalstaatsanwaltschaft Hamburg J. Fröhlichem, jako zmocněncem,

– za německou vládu J. Möllerem, M. Hellmannem a F. Halabim, jako zmocněnci,

– za rumunskou vládu E. Gane, L.-E. Batagoi a A. Wellman, jako zmocněnkyněmi,

– za polskou vládu B. Majczynou a J. Sawickou, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi C. Ladenburgerem, M. Wasmeierem a S. Grünheid, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. prosince 2020,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 8 a 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem (Úř. věst. 2016, L 65, s. 1).

2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o výkonu evropských zatýkacích rozkazů v Německu, které vydal dne 7. října 2019 Judecătoria Deva (soud prvního stupně v Deva, Rumunsko) a dne 4. února 2020 Tribunalul Hunedoara (soud prvního stupně v Hunedoara, Rumunsko) za účelem výkonu trestů odnětí svobody, k nimž byl TR v nepřítomnosti odsouzen rumunskými soudy.

Právní rámec

Unijní právo

Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV

3 Body 1, 5 až 7, 10 a 12 odůvodnění rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“), znějí takto:

„(1) Podle závěrů ze zasedání Evropské rady v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999, a zejména bodu 35 těchto závěrů, by měl být mezi členskými státy zrušen formální postup vydávání osob, které se po vynesení pravomocného rozsudku vyhýbají spravedlnosti, a měly by se urychlit postupy vydávání osob, které jsou podezřelé ze spáchání trestného činu.

[…]

(5) Z cíle stanoveného pro Evropskou unii stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva vyplývá zrušení vydávání mezi jednotlivými členskými státy a jeho nahrazení systémem předávání mezi justičními orgány. Dále zavedení zjednodušeného systému předávání odsouzených nebo podezřelých osob za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí ve věcech trestních umožňuje odstranit složitost a možné prodlení spojené se stávajícími postupy vydávání. Tradiční vztahy spolupráce, které až dosud převládaly mezi jednotlivými členskými státy, by měly být nahrazeny systémem volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních, zahrnujícím jak rozhodnutí předcházející odsouzení, tak i pravomocná rozhodnutí, v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

(6) Evropský zatýkací rozkaz stanovený v tomto rámcovém rozhodnutí je prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, na kterou Evropská rada poukázala jako na ‚úhelný kámen‘ justiční spolupráce.

(7) Jelikož cílů týkajících se nahrazení systému mnohostranného vydávání založeného na Evropské úmluvě o vydávání ze dne 13. prosince 1957 nelze dostatečně dosáhnout jednostranným jednáním členských států, a proto, z důvodu jejich rozsahu a účinků, jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Rada přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity ve smyslu článku 2 Smlouvy

o Evropské unii a článku 5 Smlouvy o založení Evropského společenství. V souladu se zásadou proporcionality ve smyslu článku 5 Smlouvy o ES toto rámcové rozhodnutí nepřekračuje rámec toho, co je pro jeho dosažení nezbytné.

[…]

(10) Mechanismus evropského zatýkacího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Jeho provádění lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajícího porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 uvedené smlouvy s důsledky stanovenými v čl. 7 odst. 2.

[…]

(12) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 [EU], které jsou vyjádřeny i v Listině základních práv Evropské unie, zejména v kapitole IV [VI] uvedené listiny. […]“

4 Článek 1 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Definice evropského zatýkacího rozkazu a povinnost jej vykonat“, stanoví:

„1. Evropský zatýkací rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené[ho] s odnětím osobní svobody.

2. Členské státy vykonají evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 [EU].“

5 Článek 4a uvedeného rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně“, stanoví:

„1. Vykonávající soudní orgán může rovněž odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, pokud evropský zatýkací rozkaz neuvádí, že osoba v souladu s dalšími procesními požadavky vymezenými vnitrostátním právem vydávajícího členského státu:

a) byla včas
   i) osobně předvolána, a tudíž informována o plánovaném datu a místu konání jednání soudu, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, nebo jiným způsobem skutečně převzala úřední informaci o plánovaném datu a místu konání jednání soudu tak, aby bylo možné jednoznačně určit, že o plánovaném jednání soudu věděla,

   a
   ii) informována, že rozhodnutí může být vyneseno, pokud se jednání soudu nezúčastní,

nebo

b) věděla o plánovaném jednání soudu a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, a tímto zástupcem byla skutečně na jednání soudu obhajována

nebo

c) poté, co jí bylo doručeno rozhodnutí a byla výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, které umožňují opětovné přezkoumání skutkové podstaty věci [přezkoumání věci samé] včetně nových důkazů a které mohou vést ke změně původního rozhodnutí[, přičemž dotčená osoba má právo se těchto příslušných řízení zúčastnit]:
   i) výslovně uvedla, že rozhodnutí nenapadne,

      nebo
   ii) nepodala návrh na obnovení řízení nebo odvolání v příslušné lhůtě

   nebo

d) neobdržela osobně toto rozhodnutí, avšak:
   i) toto rozhodnutí jí bude osobně doručeno neprodleně po jejím předání a bude výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, které umožňují opětovné přezkoumání skutkové podstaty věci [přezkoumání věci samé] včetně nových důkazů a které mohou vést ke změně původního rozhodnutí, [přičemž dotčená osoba má právo se těchto příslušných řízení zúčastnit,]

      a
   ii) bude informován o lhůtě, ve které musí podat návrh na obnovení řízení nebo odvolání, jak stanoví příslušný evropský zatýkací rozkaz.

2. Pokud byl evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody za podmínek uvedených v odst. 1 písm. d) a dotyčná osoba předtím neobdržela žádné úřední informace o tom, že je proti ní vedeno trestní řízení, může tato osoba poté, co byla o obsahu evropského zatýkacího rozkazu informována, požádat, aby kopii rozsudku obdržela ještě před svým předáním. Vydávající orgán poskytne hledané osobě kopii rozsudku okamžitě poté, co byl o její žádosti informován, a to prostřednictvím vykonávajícího orgánu. V souvislosti s podáním žádosti hledané osoby nedojde ke zdržení postupu předávání ani ke zdržení rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Rozsudek se dotyčné osobě poskytne pouze pro informaci; nelze to považovat za formální doručení rozsudku, ani za počátek lhůty pro podání návrhu na obnovení řízení nebo odvolání.

3. Pokud je osoba předávána za podmínek uvedených v odst. 1 písm. d) a tato osoba podala návrh na obnovení řízení nebo odvolání, přezkoumá se zadržení osoby čekající na obnovení řízení nebo odvolací řízení podle práva vydávajícího členského státu z úřední povinnosti, nebo na žádost dotyčné osoby, a to až do ukončení příslušného řízení. Tento přezkum zahrnuje zejména možnost dočasného pozastavení nebo přerušení zadržení. Obnovené nebo odvolací řízení se zahájí v přiměřené lhůtě po předání.“

Rámcové rozhodnutí 2009/299

6 Bod 1 odůvodnění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba nezúčastnila osobně (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24), uvádí:

„Právo obviněné osoby osobně se účastnit soudního jednání je obsaženo v právu na spravedlivý proces stanoveném v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jak jej vykládá Evropský soud pro lidská práva. Tento soud rovněž prohlásil, že právo obviněné osoby osobně se účastnit soudního jednání není absolutní a že obviněná osoba se za určitých podmínek může uvedeného práva ze své vlastní svobodné vůle, výslovně či mlčky, avšak jednoznačně, vzdát.“

Směrnice 2016/343

7 Body 33 a 35 odůvodnění směrnice 2016/343 uvádějí:

„(33) Právo na spravedlivý proces představuje jednu ze základních zásad demokratické společnosti. Právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, z tohoto práva vychází a mělo by být zajištěno v celé Unii.

[…]

(35) Právo podezřelé nebo obviněné osoby na to, aby byla přítomna při řízení před soudem, není právem absolutním. Za určitých podmínek by měla mít podezřelá nebo obviněná osoba možnost se tohoto práva výslovně nebo mlčky vzdát, musí to však učinit jednoznačně.“

8 Článek 8 této směrnice, nadepsaný „Právo být přítomen při řízení před soudem“, zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem.

2. Členské státy mohou stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině podezřelé nebo obviněné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud:

a) podezřelá nebo obviněná osoba byla o řízení před soudem řádně vyrozuměna a na následky nedostavení se k soudu upozorněna; nebo

b) podezřelá nebo obviněná osoba, jež byla o řízení před soudem vyrozuměna, je zastupována zmocněným obhájcem, jehož si tato podezřelá či obviněná osoba zvolila, nebo jenž jí byl ustanoven státem.

3. Rozhodnutí, které bylo přijato podle odstavce 2, může být vůči dotčené podezřelé či obviněné osobě vykonáno.

4. Pokud právní řád členských států umožňuje provést řízení před soudem v nepřítomnosti podezřelé nebo obviněné osoby, avšak nelze splnit podmínky stanovené v odstavci 2 tohoto článku, neboť přes vynaložení přiměřeného úsilí nemohlo být zjištěno místo pobytu podezřelé či obviněné osoby, mohou členské státy stanovit, že takové rozhodnutí lze přesto vynést a vykonat. V takovém případě členské státy zajistí, aby v okamžiku vyrozumění podezřelé nebo obviněné osoby o takovém rozhodnutí,

zejména při jejím zadržení, byla tato osoba rovněž v souladu s článkem 9 poučena o možnosti napadnout takové rozhodnutí a o právu na nové řízení před soudem či na uplatnění jiného prostředku právní nápravy.

5. Tímto článkem nejsou dotčena vnitrostátní pravidla, jež stanoví, že soudce nebo příslušný soud může dočasně vykázat podezřelou nebo obviněnou osobu z projednávání věci před soudem, je-li to nezbytné v zájmu zajištění řádného průběhu trestního řízení, za podmínky, že je dodrženo právo dané osoby na obhajobu.

6. Tímto článkem nejsou dotčena vnitrostátní pravidla, jež stanoví, že řízení nebo některá jeho stadia jsou vedeny písemně, za podmínky, že je to v souladu s právem na spravedlivý proces.“

9 Článek 9 téže směrnice, nadepsaný „Právo na nové řízení před soudem“, stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v případech, kdy podezřelá nebo obviněná osoba nebyla přítomna při řízení, které bylo proti ní vedeno před soudem, a kdy nebyly splněny podmínky stanovené v čl. 8 odst. 2, měla tato osoba právo na nové řízení před soudem nebo jiný prostředek právní nápravy, který umožní nově posoudit skutkový stav věci [umožní nové posouzení ve věci samé], včetně vyhodnocení nových důkazů, a který může vést ke zrušení původního rozhodnutí. Členské státy v této souvislosti zajistí, aby tato podezřelá nebo obviněná osoba měla právo být přítomna při řízení před soudem, aktivně se jej účastnit v souladu s vnitrostátními procesními předpisy a vykonávat své právo na obhajobu.“

Německé právo

10 Ustanovení § 83 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (zákon o mezinárodní právní pomoci ve věcech trestních) ze dne 23. prosince 1982 (BGBl. 1982 I, s. 2071), ve znění vyhlášeném dne 27. června 1994 (BGBl. 1994 I, s. 1537), stanoví:

„(1) Vydání je nepřípustné, jestliže

[…]

3. v případě žádosti za účelem výkonu trestu se odsouzený nezúčastnil osobně soudního jednání, ve kterém byl vydán rozsudek […]

(2) Odchylně od bodu 3 odstavce 1 je však vydání přípustné, jestliže

1. odsouzený
   a) byl včas
      aa) osobně předvolán k soudnímu řízení, ve kterém byl vydán rozsudek, nebo
      bb) úředně nebo jinými prostředky skutečně informován o plánovaném datu a místu konání jednání soudu tak, aby bylo možné jednoznačně určit, že o plánovaném jednání soudu věděl; a
   b) informován, že rozsudek může být vynesen, pokud se jednání soudu nezúčastní.

2. odsouzený věděl o řízení, které proti němu bylo vedeno a kterého se účastnil obhájce, uprchl, a zabránil tak tomu, aby byl osobně předvolán, nebo

3. odsouzený věděl o plánovaném jednání a zmocnil obhájce, aby jej na jednání soudu zastupoval, a byl na jednání tímto obhájcem skutečně zastoupen.

[…]

(4) Odchylně od odst. 1 bodu 3 je vydání přípustné i tehdy, jestliže odsouzený obdrží osobně rozsudek neprodleně poté, co byl předán dožadujícímu členskému státu, a jestliže je výslovně poučen o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání uvedeném v odst. 3 druhé větě, jakož i o lhůtách k tomu stanovených.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

11 Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládajícímu soudu, Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vrchní zemský soud v Hamburku, Německo), byly předloženy dva evropské zatýkací rozkazy vydané rumunskými orgány dne 7. října 2019 a dne 4. února 2020, týkající se předání TR, rumunského státního příslušníka, za účelem výkonu trestů odnětí svobody, k nimž byl v nepřítomnosti odsouzen rumunskými soudy. TR je od 31. března 2020 do současnosti umístěn ve vydávací vazbě v Hamburku (Německo).

12 Vůči TR byly vyneseny následující rozsudky:

– zaprvé pravomocný rozsudek vynesený rumunskými soudy v nepřítomnosti TR, kterým byl TR odsouzen k trestu odnětí svobody na šest let a šest měsíců za tři trestné činy nebezpečného vyhrožování a jeden trestný čin žhářství, jakož i k trestu odnětí svobody na 1 832 dnů, sníženému o trest vykonaný od 1. ledna 2016 do 14. dubna 2017 a o dalších 48 dnů, za opakované spáchání trestných činů vydírání a poškozování cizí věci;

– zadruhé rozsudek vynesený v nepřítomnosti TR, kterým byl TR odsouzen k trestu odnětí svobody na 4 roky, z něhož zbývá vykonat ještě 2 roky a 4 měsíce, navýšenému o dosud nevykonaný trest v délce 1 786 dnů uložený dřívějším rozsudkem, za trestné činy účasti na zločinecké skupině a nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami v souvislosti s účastí na zločinecké skupině, dva trestné činy v oblasti bezpečnosti silničního provozu a trestný čin ublížení na zdraví.

13 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že TR v říjnu 2018 uprchl a vydal se do Německa, aby unikl trestním stíháním, jež vůči němu byla zahájena v Rumunsku a vyústila ve vynesení rozsudků uvedených v předchozím bodě tohoto rozsudku.

14 V návaznosti na žádost o informace rumunské orgány Vrchnímu státnímu zastupitelství v Hamburku sdělily, že pokud jde o odsouzení za trestné činy, na něž se vztahují evropské zatýkací rozkazy ze dne 7. října 2019 a ze dne 4. února 2020, nemohlo být obviněné osobě doručeno osobní předvolání na známé adrese bydliště v Rumunsku. Z tohoto důvodu bylo v souladu s rumunským právem na adrese obviněné osoby vždy zanecháno úřední oznámení, přičemž rumunské právo stanoví, že po uplynutí lhůty deseti dnů se má za to, že předvolání bylo doručeno.

15 Rumunské orgány dodaly, že v obou řízeních, v nichž byly vyneseny uvedené odsuzující rozsudky, byla obviněná osoba v prvním stupni zastoupena obhájci, jež si sama zvolila, a v odvolacím řízení byla zastoupena obhájci ustanovenými soudy.

16 Z evropského zatýkacího rozkazu vydaného Judecătoria Deva (soud prvního stupně v Deva, Rumunsko) a z doplňujících informací poskytnutých dne 20. května 2020 vyplývá, že TR sice věděl o řízení, které proti němu bylo vedeno, avšak nezúčastnil se jednání v prvním stupni před tímto soudem ani jednání v odvolacím řízení před Curtea de Apel Alba Iulia (odvolací soud v Alba Iulia, Rumunsko), ale že věděl o plánovaném jednání před Judecătoria Deva (soud prvního stupně v Deva) a zmocnil obhájkyni, kterou si sám zvolil, a ta jej v řízení v prvním stupni skutečně obhajovala. V odvolacím řízení byl TR zastoupen ustanovenou obhájkyní.

17 Rumunské orgány však odmítly vyhovět žádosti německých orgánů o poskytnutí záruk, pokud jde o obnovení uvedených trestních řízení, jelikož TR byl platně předvolán, a vynesené rozsudky tedy podle rumunského trestního řádu nemohly být přezkoumány.

18 Rozhodnutím ze dne 28. května 2020 povolil předkládající soud v souladu s použitelnou německou právní úpravou předání TR do Rumunska v rámci výkonu evropských zatýkacích rozkazů ze dne 7. října 2019 a ze dne 4. února 2020. V této souvislosti měl za to, že i když je předání osoby za účelem výkonu trestu v zásadě vyloučeno, pokud se tato osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém byl vydán odsuzující rozsudek, TR tím, že uprchl do Německa, zabránil tomu, aby byl osobně předvolán v Rumunsku. Kromě toho věděl, že jsou vůči němu vedena řízení, v nichž byl zastoupen obhájcem.

19 TR podal proti svému vydání stížnost a vyslovil nesouhlas se zjednodušeným vydáním podle § 41 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

20 Napadá rozhodnutí ze dne 28. května 2020, kterým se nařizuje jeho vydání, z důvodu, že jeho předání Rumunsku je nezákonné, jelikož rumunské orgány neposkytly záruky stran jeho práva na obnovení uvedených trestních řízení, což je neslučitelné s články 8 a 9 směrnice 2016/343.

21 Za těchto podmínek se Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Vrchní zemský soud v Hamburku) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Pokud jde o rozhodnutí o vydání osoby odsouzené v nepřítomnosti z jednoho členského státu Evropské unie do jiného členského státu za účelem trestního stíhání, musí být ustanovení směrnice (EU) 2016/343, zejména její články 8 a 9, vykládána v tom smyslu, že zákonnost vydání, zejména v případě ‚útěku', je podmíněna tím, že dožadující stát splní podmínky stanovené v této směrnici?"

K naléhavému řízení

22 Předkládající soud žádá, aby Soudní dvůr tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednal v naléhavém řízení o předběžné otázce upraveném v článku 107 jednacího řádu Soudního dvora.

23 V tomto ohledu je třeba zaprvé konstatovat, že se otázka položená předkládajícím soudem týká jak výkladu rámcového rozhodnutí 2002/584, tak výkladu směrnice 2016/343, jež spadají do oblastí upravených v hlavě V části třetí Smlouvy o FEU týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je tudíž způsobilá k projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce.

24 Co se zadruhé týče kritéria naléhavosti, je podle judikatury Soudního dvora třeba zohlednit skutečnost, že osoba, o niž se jedná ve věci v původním řízení, je v současné době zbavena osobní svobody a její ponechání ve vazbě závisí na vyřešení sporu v původním řízení (rozsudek ze dne 28. listopadu 2019, Specializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, bod 22).

25 V projednávané věci ze skutečností obsažených ve spise, jejž má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že naléhavost ve smyslu čl. 107 odst. 2 jednacího řádu plyne z případných závažných důsledků opožděného rozhodnutí pro osobu, na kterou se vztahují evropské zatýkací rozkazy, které má předkládající soud vykonat, zejména z důvodu zbavení osobní svobody v důsledku jejího umístění do vydávací vazby v Hamburku od 31. března 2020, a že její předání do Rumunska nebo její propuštění závisí na odpovědi na předběžnou otázku položenou Soudnímu dvoru.

26 Za těchto podmínek čtvrtý senát Soudního dvora dne 23. září 2020 na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že se žádosti předkládajícího soudu o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhovuje.

K předběžné otázce

27 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU je na Soudním dvoru, aby poskytl vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, bod 43 a citovaná judikatura).

28 V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládající soud je povolán rozhodnout o zákonnosti předání TR rumunským orgánům na základě ustanovení § 83 zákona o mezinárodní právní pomoci ve věcech trestních, kterými se provádí článek 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 do německého práva.

29 Předkládající soud má za to, že podmínky nezbytné k takovému předání jsou splněny – jednak proto, že se tato osoba s plnou znalostí věci vyhnula řízením, v nichž byly vydány evropské zatýkací rozkazy, jež má tento soud vykonat, když uprchla do Německa, a zabránila tak tomu, aby byla osobně předvolána, a jednak proto, že uvedená osoba byla v rámci těchto řízení zastoupena, a sice v řízení v prvním stupni obhájkyní, kterou si sama zvolila, a v odvolacím řízení obhájkyní ustanovenou soudy. TR naproti tomu před předkládajícím soudem tvrdil, že toto předání je nezákonné s ohledem na požadavky uvedené v článcích 8 a 9 směrnice 2016/343, jelikož neexistuje žádná záruka obnovení trestních řízení proti němu v Rumunsku.

30 Za těchto podmínek je třeba položenou otázku chápat tak, že se týká toho, zda musí být článek 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud dotyčná osoba uprchla do vykonávajícího členského státu, a zabránila tak tomu, aby byla osobně předvolána, a nezúčastnila se osobně jednání soudu, pouze z toho důvodu, že mu nebyla poskytnuta záruka, že v případě předání vystavujícímu členskému státu bude respektováno právo na nové řízení před soudem, jak je definováno v článcích 8 a 9 směrnice 2016/343.

31 Je třeba připomenout, že rámcové rozhodnutí 2002/584 má za cíl, jak vyplývá zejména z jeho čl. 1 odst. 1 a 2 a z bodů 5 a 7 jeho odůvodnění, nahradit mnohostranný systém vydávání založený na Evropské úmluvě o vydávání podepsané dne 13. prosince 1957 v Paříži systémem předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi justičními orgány za účelem výkonu soudních rozhodnutí nebo trestního stíhání, přičemž posledně uvedený systém je založen na zásadě vzájemného uznávání [rozsudky ze dne 29. ledna 2013, Radu, C-396/11, EU:C:2013:39, bod 33, a ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího státu), C-314/18, EU:C:2020:191, bod 37 a citovaná judikatura].

32 Uvedené rámcové rozhodnutí tedy zavedením nového zjednodušeného a efektivnějšího systému předávání osob odsouzených pro porušení trestněprávních předpisů nebo podezřelých z jejich porušení směřuje k usnadnění a urychlení soudní spolupráce za účelem přispět k uskutečnění cíle, který byl Unii vytčen, a sice stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva založeným na vysoké úrovni důvěry, která musí existovat mezi členskými státy [rozsudky ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 37, a ze dne 24. září 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada speciality), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, bod 32 a citovaná judikatura].

33 V oblasti působnosti rámcového rozhodnutí 2002/584 se zásada vzájemného uznávání, která představuje „úhelný kámen“ justiční spolupráce v trestních věcech, jak vyplývá zejména z bodu 6 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí, uplatňuje v čl. 1 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí, který zakotvuje pravidlo, podle kterého jsou členské státy povinny vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními uvedeného rámcového

rozhodnutí. Podle ustanovení téhož rámcového rozhodnutí totiž členské státy mohou odmítnout vykonat takový rozkaz pouze v případech povinného odmítnutí výkonu stanovených v článku 3 tohoto rámcového rozhodnutí a v případech fakultativního odmítnutí výkonu vyjmenovaných v článcích 4 a 4a rámcového rozhodnutí 2002/584. Vykonávající justiční orgán kromě toho může výkon evropského zatýkacího rozkazu podřídit pouze podmínkám stanoveným v článku 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 (rozsudek ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 38 a citovaná judikatura).

34 Platí tedy, že zatímco výkon evropského zatýkacího rozkazu představuje pravidlo, odmítnutí jeho výkonu je pojato jako výjimka, která musí být vykládána striktně [rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky justičního systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 41 a citovaná judikatura].

35 Pokud jde konkrétně o případ, kdy se evropský zatýkací rozkaz týká výkonu trestu uloženého rozhodnutím vyneseným v nepřítomnosti, čl. 5 bod 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 v původním znění stanovil pravidlo, podle kterého mohl vykonávající členský stát předání dotyčné osoby v tomto případě podmínit tím, že je ve vystavujícím členském státě zaručeno obnovení řízení za přítomnosti této osoby (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 52).

36 Toto ustanovení bylo zrušeno rámcovým rozhodnutím 2009/299 a v rámcovém rozhodnutí 2002/584 nahrazeno novým článkem 4a, který omezuje možnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu a obsahuje přesné a jednotné vymezení podmínek, za kterých nelze odmítnout uznání a výkon rozhodnutí vydaného v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba osobně nezúčastnila (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 53 a citovaná judikatura).

37 Uvedený článek 4a provádí harmonizaci podmínek výkonu evropského zatýkacího rozkazu v případě odsuzujících rozhodnutí vynesených v nepřítomnosti, jež odráží shodu, které všechny členské státy dosáhly ohledně rozsahu, jejž mají mít v unijním právu procesní práva osob odsouzených v nepřítomnosti, na něž se vztahuje evropský zatýkací rozkaz (rozsudek ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 62).

38 Jak vyplývá ze samotného znění čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, vykonávající justiční orgán má možnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud se dotyčná osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, jestliže evropský zatýkací rozkaz neuvádí, že jsou splněny podmínky vyjmenované v písm. a) až d) tohoto ustanovení (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 54 a citovaná judikatura).

39 Článek 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 má zajistit vysokou úroveň ochrany a umožnit vykonávajícímu orgánu uskutečnit předání dotyčné osoby navzdory její nepřítomnosti při jednání soudu, ve kterém byla odsouzena, při plném dodržení jejího práva na obhajobu (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 58).

40 Jak již Soudní dvůr rozhodl, zvolil unijní normotvůrce řešení, které spočívá v taxativním stanovení případů, kdy je třeba mít za to, že výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu rozhodnutí vyneseného v nepřítomnosti nezasahuje do práva na obhajobu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, bod 44).

41 Z toho plyne, že vykonávající justiční orgán je povinen – bez ohledu na nepřítomnost dotyčné osoby na jednání soudu, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí – evropský zatýkací rozkaz vykonat, je-li ověřeno, že nastala jedna z okolností uvedených v čl. 4a odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) tohoto rámcového rozhodnutí (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 55).

42 Soudní dvůr mimoto judikoval, že čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 není v rozporu s právem na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, zaručeným článkem 47 Listiny základních práv, ani s právem na obhajobu, zaručeným článkem 48 odst. 2 Listiny, a je tedy slučitelný s požadavky této Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, body 53 a 54).

43 Pokud jde o směrnici 2016/343, na niž poukazuje předkládající soud, je třeba uvést, že čl. 8 odst. 1 této směrnice zakotvuje právo podezřelé nebo obviněné osoby být ve vlastní věci přítomna při řízení před soudem. Avšak podle odstavce 2 tohoto článku mohou členské státy stanovit, že řízení před soudem, jež může vést k rozhodnutí o vině či nevině podezřelé nebo obviněné osoby, se může konat v její nepřítomnosti, pokud jsou splněny podmínky uvedené v tomto odstavci.

44 Kromě toho článek 9 uvedené směrnice stanoví, že členské státy jsou povinny zajistit, aby v případech, kdy podezřelá nebo obviněná osoba nebyla přítomna při řízení, které bylo proti ní vedeno před soudem, a kdy nebyly splněny podmínky stanovené v čl. 8 odst. 2 směrnice 2016/343, měla tato osoba právo na nové řízení před soudem nebo jiný prostředek právní nápravy, který umožní nové posouzení ve věci samé včetně vyhodnocení nových důkazů a může vést ke zrušení původního rozhodnutí.

45 Je přitom třeba konstatovat, že rámcové rozhodnutí 2002/584 obsahuje zvláštní ustanovení, a sice článek 4a, který se týká právě případu evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, týkajícího se osoby, která se nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí o uložení tohoto trestu nebo tohoto opatření.

46 V tomto kontextu nemůže případný nesoulad vnitrostátního práva vystavujícího členského státu s ustanoveními směrnice 2016/343 představovat důvod, který by mohl vést k odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

47 Dovolávat se ustanovení směrnice s cílem zabránit výkonu evropského zatýkacího rozkazu by totiž umožnilo obejít systém zavedený rámcovým rozhodnutím 2002/584, který taxativně stanoví důvody pro odmítnutí výkonu. To platí tím spíše, že směrnice 2016/343 neobsahuje ustanovení použitelná na vydávání a výkon evropských zatýkacích rozkazů, jak v podstatě konstatoval generální advokát v bodech 62 a 63 svého stanoviska.

48 Kromě toho je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že pokud vystavující členský stát upravil trestní řízení takovým způsobem, že zahrnuje několik stupňů, a může tak v něm být přijato několik po sobě následujících soudních rozhodnutí, z nichž alespoň jedno bylo vydáno v nepřítomnosti dotyčné osoby, musí být pojem „soudní jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, ve smyslu čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládán v tom smyslu, že odkazuje pouze na stupeň řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí, kterým bylo pravomocně rozhodnuto o vině dotyčné osoby a kterým jí byl uložen takový trest, jako je opatření spojené s odnětím osobní svobody, na základě nového meritorního zkoumání věci ze skutkového i právního hlediska (rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 98).

49 Pokud jde o podmínky uvedené v článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584, vyvstala v projednávaném případě pochybnost, která nemohla být rozptýlena odpověďmi na otázky položené Soudním dvorem na jednání, ohledně podmínky, že TR byl úřední cestou skutečně informován o konání jednání soudu, a podmínky, že TR zmocnil obhájce ustanovené rumunskými soudy. Podle

informací předkládajícího soudu byly evropské zatýkací rozkazy uvedené v bodě 12 tohoto rozsudku vydány na základě dvou rozsudků vydaných v odvolacím řízení. TR se nezúčastnil jednání soudu v odvolacím řízení a nechal se zastupovat ustanovenou obhájkyní. Naproti tomu z těchto informací vyplývá, že pokud jde alespoň o jedno z řízení v prvním stupni, věděl TR o plánovaném jednání soudu, zmocnil právního zástupce, kterého si sám zvolil, aby jej na jednání soudu obhajoval, a byl tímto zástupcem na jednání soudu skutečně obhajován.

50 Z toho plyne, že předkládající soud, jemuž přísluší ověřit, zda jsou splněny podmínky pro případné použití článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 ve věci, která mu byla předložena, musí nejprve určit, zda pod pojem „soudní jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, ve smyslu čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, jak je vykládán Soudním dvorem, spadají řízení proti TR v prvním stupni, nebo v odvolacím řízení, a poté přezkoumat, zda jsou uvedené podmínky splněny ve vztahu ke každému z těchto řízení.

51 V případě, že vykonávající justiční orgán dospěje k závěru, že podmínky uvedené ve zmíněném čl. 4a odst. 1 písm. a) nebo b), které brání možnosti odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, nejsou splněny, jelikož tentýž článek 4a upravuje případ fakultativního odmítnutí výkonu tohoto zatýkacího rozkazu, může uvedený soud v každém případě zohlednit další okolnosti, které mu umožní se ujistit, že předání dotyčné osoby nepovede k porušení jejího práva na obhajobu, a předat tuto osobu vystavujícímu členskému státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. května 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 50).

52 Při takovém posuzování bude moci vykonávající justiční orgán zohlednit chování dotyčné osoby. Právě v této fázi postupu předávání by totiž mohla být věnována zvláštní pozornost zejména skutečnosti, že se dotyčná osoba snažila vyhnout doručení jí určené informace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. května 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 51) nebo že se snažila zabránit jakémukoli kontaktu s obhájci ustanovenými rumunskými soudy.

53 Stejně tak bude moci vykonávající justiční orgán zohlednit i okolnost uvedenou v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Soudnímu dvoru, totiž že TR podal odvolání proti rozhodnutím vydaným v prvním stupni, což by potvrdilo, že v řízení byl v souladu s rumunským právem platně zmocněn obhájce.

54 Pokud by se ukázalo, že pod pojem „soudní jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí“, ve smyslu čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 spadají řízení v prvním stupni, a nikoli odvolací řízení, z informací shrnutých v bodě 49 tohoto rozsudku vyplývá, že podmínky uvedené v čl. 4a odst. 1 písm. b) rámcového rozhodnutí 2002/584 nejsou – s výhradou ověření předkládajícím soudem – splněny přinejmenším ve vztahu k rozhodnutí, které je základem pro jeden z evropských zatýkacích rozkazů dotčených ve věci v původním řízení, takže by předkládající soud neměl možnost odmítnout na základě článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 výkon tohoto zatýkacího rozkazu.

55 Je však třeba uvést, že se nemožnost dovolávat se směrnice 2016/343 k zabránění výkonu evropského zatýkacího rozkazu nad rámec důvodů pro odmítnutí výkonu stanovených rámcovým rozhodnutím 2002/584 nijak nedotýká absolutní povinnosti vystavujícího členského státu dodržovat v rámci svého právního řádu veškerá ustanovení unijního práva, včetně směrnice 2016/343. Vzhledem k tomu, že lhůta pro provedení této směrnice uplynula, bude se moci dotyčná osoba v případě svého předání vystavujícímu členskému státu případně dovolávat před soudy tohoto členského státu těch ustanovení uvedené směrnice, která se z hlediska svého obsahu jeví jako bezpodmínečná a dostatečně přesná, pokud tento stát neprovedl tutéž směrnici ve stanovených lhůtách nebo ji provedl nesprávně (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. února 2017, British Film Institute, C-592/15, EU:C:2017:117, bod 13, a ze dne 4. října 2018, Link Logistik N&N, C-384/17, EU:C:2018:810, bod 47).

56 Z předchozích úvah vyplývá, že článek 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán nemůže odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud dotyčná osoba uprchla do vykonávajícího členského státu, a zabránila tak tomu, aby byla osobně předvolána, a nezúčastnila se osobně jednání soudu, pouze z toho důvodu, že mu nebyla poskytnuta záruka, že v případě předání vystavujícímu členskému státu bude respektováno právo na nové řízení před soudem, jak je definováno v článcích 8 a 9 směrnice 2016/343.

K nákladům řízení

57 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 4a rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, musí být vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán nemůže odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, pokud dotyčná osoba uprchla do vykonávajícího členského státu, a zabránila tak tomu, aby byla osobně předvolána, a nezúčastnila se osobně jednání soudu, pouze z toho důvodu, že mu nebyla poskytnuta záruka, že v případě předání vystavujícímu členskému státu bude respektováno právo na nové řízení před soudem, jak je definováno v článcích 8 a 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce neviny a práva být přítomen při trestním řízení před soudem.

Podpisy.